

Prediction of Internet Addiction based on Perceived Parenting Style, Moral Values and Feelings of Loneliness in Teenagers

Gholamreza Mohammadi Farhamand, Zahra Sadegh Oghli, Mahsa Ferdosi & Soma Saboori Rad ✉

Abstract

Background and Aim: The purpose of this study was to predict Internet addiction based on perceived parenting style, moral values and loneliness. **Methods:** The research method is descriptive-correlational. The population of the present study was high school students in Tehran in 2020. In order to distribute the sample evenly, 2 districts 2 and 6 were randomly selected from the education districts of Tehran. In each area, one school was selected for data collection and in each school, 60 students were randomly selected and surveyed. Therefore, 120 adolescents were finally selected as the sample group. The instruments used in this study were the Young Internet Addiction Test (1996), Bamrind Parenting Style Questionnaire (1972), the Hoyt and Graham (2007) Moral Values Questionnaire, and the Smith and Sermet (1982) Loneliness Questionnaire. **Results:** The results of statistical analysis showed that the factors of authoritarian style, free transition style and feeling of loneliness have a significant positive relationship with Internet (p<0.05). Also Ethical values also had a significant negative relationship with Internet addiction (p <0.05). **Conclusion:** Therefore it could be stated that internet addiction is influenced by various factors among which the role of loneliness and moral values are noteworthy.

Received: 21.10.2020

Revision: 16.12.2020

Acceptance: 30.12.2020

Keywords:

Internet Addiction, Perceived Parenting Style, Moral Values, Loneliness

How to cite this article:

Mohammadi Farhamand, G.R., Sadegh Oghli, Z., Ferdosi, M., & Saboori Rad, S. Prediction of Internet Addiction based on Perceived Parenting Style, Moral Values and Feelings of Loneliness in Teenagers. *JAYPS*, 2020, 1(1): 346-355

Article type

Original research

1. Gholamreza Mohammadi Farhamand, M.A in general psychology, Shahre- Qods Azad University, Tehran, Iran, **2. Zahra Sadegh Oghli**, M.A in general psychology, Shahre- Qods Azad University, Tehran, Iran, **3. Mahsa Ferdosi**, M.A in general psychology, Shahre- Qods Azad University, Tehran, Iran, **4.Soma Saboori Rad**, M.A in general psychology, Shahre- Qods Azad University, Tehran, Iran

✉ Correspondence related to this article should be addressed **Soma Saboori Rad** M.A in general psychology, Shahre- Qods Azad University, Tehran, Iran

Email: somasaboori.19921371@gmail.com

پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده، ارزش‌های اخلاقی و احساس تنهایی در نوجوانان

غلامرضا محمدی فرهمند، زهرا صادق اوغلی، مهسا فردوسی و سوما صبوری‌راد✉

<p>چکیده</p> <p>زمینه و هدف: هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس سبک فرزندپروری ادراک شده، ارزش‌های اخلاقی و احساس تنهایی بود. روش پژوهش: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه‌آماری پژوهش حاضر دانش‌آموزان دوره‌ی دوم متوسطه در شهر تهران در سال ۱۳۹۹ بود. به منظور توزیع یکنواخت نمونه، از مناطق آموزش و پرورش شهر تهران، ۲ منطقه‌ی ۲ و ۶ به تصادف انتخاب شد. در هر یک از مناطق یک مدرسه برای جمع‌آوری اطلاعات انتخاب شد و در هر مدرسه ۶۰ نفر دانش‌آموز بطور تصادفی انتخاب شدند و مورد بررسی قرار گرفتند. لذا، نهایتاً تعداد ۱۲۰ نوجوان به عنوان گروه نمونه انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش، آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۶)، پرسشنامه سبک فرزندپروری بامریند (۱۹۷۲)، پرسشنامه‌ی ارزش‌های اخلاقی هایت و گراهام (۲۰۰۷) و پرسشنامه‌ی احساس تنهایی اسمیت و سرمت (۱۹۸۲) بودند. یافته‌ها: نتایج تحلیل آماری نشان داد عوامل سبک استبدادی، سبک آزاد گذار و احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت رابطه‌ی مثبت معنادار دارند ($P < 0.05$). همچنین ارزش‌های اخلاقی با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معنادار دارد ($P < 0.05$). نتیجه‌گیری: بنابراین می‌توان این گونه نه بیان کرد که اعتیاد به اینترنت تحت تاثیر عوامل گوناگونی است که از جمله آنها می‌توان به نقش احساس تنهایی و ارزش‌های اخلاقی اشاره داشت.</p>	<p>دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۷/۳۰ اصلاح مقاله: ۱۳۹۹/۰۹/۲۶ پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۱۰/۱۰</p> <p>واژه‌های کلیدی: اعتیاد به اینترنت، سبک فرزندپروری ادراک شده، ارزش‌های اخلاقی، احساس تنهایی</p> <p>نحوه ارجاع دهی به مقاله: محمدی فرهمند، غ.ر.، صادق اوغلی، ز.، فردوسی، م. و صبوری‌راد، س. (۱۳۹۹). پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک شده، ارزش‌های اخلاقی و احساس تنهایی در نوجوانان. <i>دوفصلنامه مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان</i>، ۱(۱): ۳۴۶-۳۵۵</p> <p>نوع مقاله: پژوهشی اصیل</p>
<p>۱. غلامرضا محمدی فرهمند، کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد شهرقدس، تهران، ایران، ۲. زهرا صادق اوغلی، کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد شهرقدس، تهران، ایران، ۳. مهسا فردوسی، کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد شهرقدس، تهران، ایران، ۴. سوما صبوری‌راد، کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد شهرقدس، تهران، ایران</p> <p>✉ مکاتبات مربوط به این مقاله باید خطاب به سوما صبوری‌راد، کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد شهرقدس، تهران، ایران باشد.</p> <p>پست الکترونیکی: somasaboori.19921371@gmail.com</p>	

مقدمه

با فرارسیدن عصر فناوری نوین اطلاعاتی و گسترش فراگیر آن در سطح جوامع، تغییر و تحولات بسیاری در عرصه زندگی بشر ایجاد گردید و انسان‌ها را با جهان جدیدی مواجه ساخت. امروزه استفاده از فضای مجازی در تمامی حوزه‌های زندگی و توسط اشخاصی با شیوه‌های مختلف زندگی به عنوان یک امر مسلم پذیرفته شده است (ژو^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). فضای مجازی، فضای تخیلی است که از اتصال رایانه‌هایی پدید آمده است که تمامی انسان‌ها، ماشین‌ها و منابع اطلاعاتی در جهان را به هم متصل کرده‌اند. این معنا به صورت تقریبی مشابه معنایی است که ما امروزه از کاربرد لفظ فضای مجازی در نظر داریم. کینزا^۲ در تعریف فضای مجازی می‌گوید فضای مجازی برای مثال محیطی بر خاسته از اطلاعات نامرئی است که می‌تواند اشکال مختلفی به خود بگیرد. وی برای کمک به فهم این مفهوم سازی و ارائه یک تصویر خوب و مناسب از فضای مجازی به تعریف اجزای فضا از طریق اینترنت پرداخت (به نقل از رحمتی، ۱۳۹۵). نحوه و میزان استفاده اشخاص از فضای مجازی به مقدار زیادی می‌تواند منعکس کننده نیازها، ترجیحات، ارزش‌ها و انگیزه‌های شخصی و سایر عوامل و ویژگی‌های مرتبط با شخصیت آن‌ها باشد. تحقیقات انجام شده در کشور نشان می‌دهد که بیشتر استفاده‌کنندگان از اینترنت جوانان هستند و ۳۵ درصد از آن‌ها به خاطر حضور در چت روم، ۲۸ درصد بازی‌های اینترنتی، ۳۰ درصد چک کردن پست الکترونیکی و ۲۵ درصد نیز مشغول جستجو در فضای مجازی هستند (زارعی و غیبی، ۱۳۹۷).

با افزایش تعداد کاربران اینترنت، مطالعه اثرات آن بر افراد و جوامع ضروری به نظر می‌رسد. بیشتر افراد از فواید اینترنت آگاه هستند. یافتن اطلاعات گوناگون، برقراری ارتباط با دیگران بدون محدودیت جغرافیایی و زمانی و خرید اقلام گوناگون از امکانات مفید اینترنت محسوب می‌شود (عبدی و درخشانی، ۱۳۹۵). از طرف دیگر، تاثیرات

اجتماعی منفی آن نیز همیشه موضوع بحث بوده است. از جمله این تاثیرات منفی می‌توان به اعتیاد به اینترنت^۳ اشاره کرد. اعتیاد به اینترنت را نوعی استفاده از اینترنت می‌دانند که مشکلات روانشناختی، اجتماعی، درسی و یا شغلی در زندگی فرد ایجاد کند. اعتیاد به اینترنت یا وابستگی رفتاری به اینترنت، صرف نظر از این که آن را یک بیماری یا آسیب روانی یا معضل اجتماعی بدانیم، پدیده‌ای است مزمن، فراگیر و عودکننده که با صدمات جدی جسمانی، مالی، خانوادگی، اجتماعی و روانی همراه است (دی لئو^۴ و ولفرت^۵، ۲۰۱۳). اصطلاح اعتیاد اینترنتی را گلدبرگ^۶ ابداع کرد. اعتیاد به سرعت به موضوعی بحث‌برانگیز در میان روان‌شناسان تبدیل شد. برخی پژوهشگران بالینی اعتقاد داشتند که تنها موادی مثل الکل یا مواد مخدر در بدن انسان را می‌توان اعتیادآور شناخت؛ در حالی که برخی دیگر از روانشناسان دریافتند که اینترنت هم می‌تواند رفتار اعتیادآور مشابه پدید آورد. برای مثال قماربازی بیمارگونه، بازی‌های ویدیویی، پرخوری، تماشای بی‌اندازه تلویزیون، بیش‌فعالی جنسی و ورزش کردن افراطی نیز اعتیادهایی هستند که در آنها مواد روانگردان نقشی ندارند (بنوسین^۷ و بنویوس^۸، ۲۰۲۱). به دلیل اختلاف نظرهای گوناگونی که در مورد اعتیاد اینترنتی وجود داشته است، پژوهشگران مختلف به یک تعریف جامع برای این مفهوم نرسیده‌اند (ژو^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). یکی از دلایل عدم توافق بر سر یک تعریف جامع، در ماهیت رفتارهای وابسته به اینترنت نهفته است. وضعیت روان‌شناختی افراد، شامل وضعیت ذهنی و احساسی، و تعاملات اجتماعی، شغلی و درسی آن‌ها بر اثر سوء استفاده از اینترنت دچار آسیب می‌شود. استفاده مرضی از اینترنت از ناتوانی فرد در کنترل وابستگی به اینترنت نشات می‌گیرد و منجر به احساس اضطراب و اختلال در انجام فعالیت‌های روزانه می‌شود. در سال‌های اخیر پژوهشگران در صدد بررسی عوامل مرتبط با اعتیاد به اینترنت در افراد بر

6 Goldberg
7 Buneviciene
8 Bunevicius
9 Xu

1 Zhou
2 Kinza
3 Internet addiction
4 De Leo
5 Wulfert

عملکرد خانواده، تلاش مشترکی برای برقراری و حفظ تعادل در خانواده است و به توانایی در هماهنگی با تغییرات، حل تضادها و تعارضات، همسبستگی بین اعضا و موفقیت در اعمال الگوهای انضباطی، رعایت حد و مرز بین افراد، اجرای مقررات و اصول حاکم بر این نهاد با هدف حفاظت از کل نظام خانواده مربوط است. می‌توان آن را در ابعاد مختلفی نظیر حل مشکل، ارتباط، نقش‌ها، پاسخ‌دهی هیجانی، آمیختگی هیجانی، مهار رفتار و عملکرد کلی بررسی کرد (پروندی، عارفی و مرادی، ۱۳۹۵). هر خانواده شیوه خاصی را در تربیت فردی و اجتماعی فرزندان خویش به کار می‌گیرد. این شیوه‌ها که شیوه‌های فرزند پروری نامیده می‌شوند، متأثر از عوامل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی می‌باشد. شیوه‌های فرزندپروری به عنوان مجموعه‌ای از نگرش‌ها نسبت به کودک در نظر گرفته می‌شود که منجر به ایجاد جو هیجانی می‌شود که رفتارهای والدین در آن جو بروز می‌نماید. این رفتارها دربرگیرنده رفتارهای مشخص یعنی رفتارهایی که در جهت هدف والدین است و از طریق آن رفتارها، والدین به وظایف والدینشان عمل می‌کنند و هم رفتارهای غیرمرتبط با رفتار والدینی مثل ژست یا بیان هیجان‌های غیرارادی می‌باشد (لیندستروم^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۸). گسترده‌ترین تیپ‌شناسی فرزندپروری مورد استفاده در غرب تیپ‌شناسی بامریند است. بامریند سه سبک فرزند پروری را با عناوین اقتدارگرا، آمرانه (استبدادی) و سهل‌مورد شناسایی قرار داده است. والدین مقتدر والدینی هستند که در عین حالی که روش‌های کنترلی را بر فرزندان‌شان اعمال می‌کنند، در مورد انجام آن توضیح داده و همچنین روش‌های تقویتی را برای تغییر رفتار کودکان‌شان به کار می‌گیرند. والدین مستبد، تعامل‌های سرد همراه با کنترل زیاد را بر فرزندان‌شان اعمال می‌کنند. والدین سهل‌گیر هیچ‌گونه مرزهای کنترلی برای کودکان خود ندارند و این کودکان کمترین میزان اعتماد به نفس، کنجکاو و خودکنترلی را از خود نشان می‌دهند

آمده‌اند (اکیوف^۱، مک‌کیلوپ^۲ و مورفی^۳، ۲۰۱۸). دوموف^۴ و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که نوجوانانی که استفاده زیادی از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی می‌کنند، ارتباط و تماس‌شان با والدینشان کاهش یافته بود و همچنین از نظر اجتماعی گوشه‌گیر و کناره‌گیر شده بودند و نیز به این نتیجه مهم دست یافتند که استفاده افراطی از اینترنت موجب کاهش حمایت اجتماعی و تماس اجتماعی می‌شود و موجب تنهایی و افسردگی نیز می‌گردد.

یکی از عوامل مهم و موثری که در رشد و تکامل انسان نقش دارد، خانواده است. محیط خانواده اولین و بادوام‌ترین عاملی است که در رشد شخصیت افراد تاثیر می‌گذارد و اخلاق، صحت و سلامت روانی فرد تا حد زیادی در گرو آن است (پاکدامن و محمدی فر، ۱۳۹۵). ارتباط والدین و فرزندان از جمله موارد مهمی است که سال‌ها نظر صاحب‌نظران و متخصصان تعلیم و تربیت را به خود جلب کرده است (پینکیوارت^۵ و کایوسر^۶، ۲۰۱۸). خانواده نخستین پایگاهی است که پیوند بین کودک و محیط اطراف او را به وجود می‌آورد. کودک در خانواده پندارهای اولیه را درباره‌ی جهان فرامی‌گیرد، از لحاظ جسمی و ذهنی رشد می‌یابد، شیوه‌های سخن‌گفتن را می‌آموزد، هنجارهای اساسی رفتار را یاد می‌گیرد و سرانجام نگرش‌ها، اخلاق و روحیاتش شکل می‌گیرد و به عبارتی اجتماعی می‌شود (صالحی، نصوحیان و رئیس‌ی، ۱۳۹۵). خانواده، اولین پایه‌گذار شخصیت، ارزش‌ها و معیارهای فکری است که نقش مهمی در تعیین سرنوشت و سبک و خط‌مشی زندگی آینده فرد دارد و اخلاق، صحت و سلامت روانی فرد، تا حدود بسیار در گرو آن است (تقی‌لو، ۱۳۹۶). خانواده در کنار رفع نیازهای جسمانی و روانی و انتقال ارزش‌های اجتماعی، در مسئولیت آموزشی و تربیتی فرزندان، نقش بسیار موثری را دارد (مولیادی^۷، رهااردجو^۸ و باسوکی^۹، ۲۰۱۶). فرد در بستر خانواده خواسته‌های جامعه را می‌آموزد و این شناخت او را به‌گزینه‌های رفتاری معین رهنمون می‌سازد (کهرآزی و ریگی‌کوته، ۱۳۹۵). بنابراین،

6 Kauser
7 Mulyadi
8 Rahardjo
9 Basuki
10 Lindstrom Johnson

1 Acuff
2 MacKillop
3 Murphy
4 Domoff
5 Pinquart

ها و تجربه‌ی هیجان‌های منفی و نیز هسته‌ی اصلی بسیاری از اختلال‌های عاطفی است (گالگوس^۹ و سگرین^{۱۰}، ۲۰۱۸). تنهایی، احساس ناخوشایندی است که در نتیجه‌ی کاستی در روابط اجتماعی فرد به صورت کمی و کیفی و دسترسی نداشتن به روابط نزدیک و مطلوب با دیگران به وجود می‌آید (بارلو^{۱۱}، لیو^{۱۲} و وراش^{۱۳}، ۲۰۱۵). نتایج پژوهش یعقوبی و مردانی (۱۳۹۷) نشان داد بین احساس تنهایی و گرایش به اعتیاد به اینترنت در کاربران رابطه معنی‌داری وجود دارد.

با عنایت به صدمات و خسارات جبران‌ناپذیری که پدیده اعتیاد به اینترنت به دنبال دارد و از آن جایی که اقدامات تغییر رفتار در سطح فردی و اجتماعی طولانی مدت و پرهزینه است، به نظر می‌رسد پیشگیری بهترین رویکرد برای کاهش این گونه رفتارهای تهدیدکننده سلامت در سطح جامعه باشد. با وجود آن که نمی‌توان از نظر دور داشت که استفاده از اینترنت در دنیای امروز یک ضرورت است، اما این ابزار می‌تواند علاوه بر بکارگیری درست و بجا، به صورت نادرست و نابجا مورد استفاده قرار گیرد و شرایطی را فراهم آورد که ترک آن مشکلاتی را برای کاربر به وجود آورد. با توجه به مطالب گفته شده پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به این سوال است که اعتیاد به اینترنت بر اساس سبک فرزندپروری ادراک شده، ارزش‌های اخلاقی و احساس تنهایی در نوجوانان پیش‌بینی می‌شود؟

روش پژوهش

این تحقیق را می‌توان از نظر هدف، از نوع تحقیقات کاربردی و از لحاظ نحوه‌ی گردآوری داده‌ها تحقیق توصیفی از نوع همبستگی دانست. جامعه آماری پژوهش حاضر دانش‌آموزان دوره‌ی دوم متوسطه در شهر تهران می‌باشد. به منظور توزیع یکنواخت نمونه، از مناطق طبقه بندی شده شهر تهران، ۲ منطقه‌ی ۲ و ۶ به تصادف انتخاب شد. در هر یک از مناطق یک مدرسه برای جمع

(چانگ^۱، فلدمن^۲ و اسلی^۳، ۲۰۱۷). بنابراین می‌توان گفت بسیاری از مواقع پیش می‌آید که نوجوانان شیوه عملکرد بزرگترها را درک نکرده و به محض اعتراض، نافرمانی یا عصیان با تنبیه و سرکوب روبه‌رو می‌شوند و این باعث شده آنان به سمت محرک‌ها، مخدرها و جانشین‌ها از جمله اینترنت و شبکه‌های اجتماعی روند تا تشویش خود را کاهش دهند (کارکی^۴ و همکاران، ۲۰۲۱).

یکی دیگر از متغیرهای مورد بررسی در پژوهش حاضر، ارزش‌های اخلاقی است. اخلاق و مسئولیت اجتماعی که باید آن را بایدها و نبایدهای ارزشی-فلسفی و ملاک و معیار سنجش درستی و نادرستی رفتار شخص نسبت به خود، دیگران و جامعه تعریف کرد. یکی از صاحب‌نظران حوزه ارزش اخلاقی بیان می‌کند که اخلاق در مورد صحیح یا غلط بودن رفتار انسانی بحث می‌کند (کرتنیور^۵ و ویکتور^۶، ۲۰۱۷). از سویی دیگر علم اخلاق به نوعی به نظام مند کردن قضاوت‌های اخلاقی می‌پردازد و از اصول اخلاقی دفاع می‌کند. ارزش‌ها به مثابه پدیده‌های اجتماعی نقش اساسی در شکل‌گیری، کنترل و پیش‌بینی کنش‌ها و گرایش‌های افراد جامعه داشته‌اند و عنصری مرکزی در ساختار فرهنگی جوامع به شمار می‌روند (ناواریک^۷، ۲۰۱۳). اخلاق و ارزش‌های اخلاقی تعیین‌کننده رفتارهای انسان‌ها می‌باشند و میزان تمایل افراد یک جامعه به ارزش‌های اخلاقی می‌تواند موجبات انحراف یا جلوگیری از انحرافات اجتماعی را در جامعه به وجود آورد و به طور کلی جامعه‌ای که افراد آن پایبند به اخلاق‌ها و ارزش‌های اخلاقی نباشند دیر یا زود به زوال کشیده خواهد شد (صیادی تورانلو و عزیزی، ۱۳۹۶).

از جمله موضوعاتی که در زمینه‌ی روابط بین فردی در دهه‌های گذشته مورد توجه بسیاری از روانشناسان قرار گرفته است، احساس تنهایی^۸ است. احساس تنهایی مجموعه‌ای پیچیده از احساس‌ها، شناخت‌ها، پریشانی

8 Loneliness
9 Gallegos
10 Segrin
11 Barlow
12 Liu
13 Wrosch

1 Chang
2 Feldman
3 Easley
4 Karki
5 Krettenauer
6 Victor
7 Navarick

آوری اطلاعات انتخاب شد و در هر مدرسه ۶۰ نفر نوجوان بطور تصادفی انتخاب شدند و مورد بررسی قرار گرفتند. لذا، نهایتاً تعداد ۱۲۰ نوجوان به عنوان گروه نمونه انتخاب شدند. با توجه به اینکه روش تجزیه و تحلیل داده‌ها مبتنی بر همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون است، برای برآورد حجم نمونه از قراردادهای مرسوم برای حجم نمونه مطلوب استفاده شده است. از بین جامعه پژوهشی ۱۲۰ نفر انتخاب شدند. دلایل (۱۳۸۴) حجم نمونه حداقل ۱۰۰ نفر را برای پژوهش‌های همبستگی پیشنهاد کرده است.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه اعتیاد به اینترنت: آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۶) شامل ۲۰ سوال است که توسط یانگ و همکاران تهیه و اعتبار یابی شده است. این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت (کاملاً مخالفم، ۱؛ مخالفم، ۲؛ نه موافقم نه مخالف، ۳؛ موافقم، ۴؛ کاملاً موافقم، ۵) می‌باشد. بنابراین برای بدست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه حاصل جمع امتیازات داده شده توسط پاسخ دهنده، تک تک سوالات پرسشنامه را با هم جمع می‌کنیم. نمره بدست آمده نمره کلی پرسشنامه بوده و دامنه‌ای از ۲۰ تا ۱۰۰ را خواهد داشت. بدیهی است که هرچه این نمره بالاتر باشد، بیانگر اعتیاد بالاتر فرد به اینترنت خواهد بود و برعکس. این پرسشنامه استاندارد است و پایایی آن در مطالعات قبلی با آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش شده است. نسخه فارسی این مقیاس در ایران نیز مورد استفاده قرار گرفته و ناستی زایی پایایی آن را با آلفای کرونباخ ۰/۸۱ و قاسم زاده با آلفای کرونباخ ۰/۸۸ تأیید کرده‌اند (به نقل از بحری و همکاران، ۱۳۹۰).

۲. پرسشنامه سبک فرزند پروری: این پرسشنامه در سال ۱۹۷۲ توسط دیانا بامریند طراحی شده است و شامل ۳۰ جمله می‌باشد که ۱۰ جمله‌ی آن شیوه‌ی فرزندپروری سهل‌گیرانه، ۱۰ جمله‌ی دیگر آن به شیوه‌ی فرزندپروری مقتدرانه و در نهایت ۱۰ جمله‌ی دیگر آن مربوط به شیوه‌ی فرزندپروری مستبدانه است. الگوی پاسخگویی به سوالات از مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت تبعیت می‌کند. بدین صورت که از والدین خواسته می‌شود تا از

بین ۵ پاسخ کاملاً مخالفم، مخالفم، تقریباً مخالفم، موافقم و کاملاً موافقم پاسخی را انتخاب کنند که مطابقت بهتری با وضعیت موجود فرزند پروری شان دارد. علاوه بر الگوی پاسخدهی، نمره گذاری سوالات این پرسشنامه نیز بر مبنای مقیاس لیکرت از صفر (کاملاً مخالفم) تا ۴ (کاملاً موافقم) صورت می‌گیرد که با جمع سوالات مربوط به هر شیوه، یک نمره‌ی مجزا بین صفر تا ۴۰ برای هر سبک فرزند پروری بدست می‌آید (به نقل از بیرامی و خسروشاهی، ۱۳۸۹). پرسشنامه بامریند قبلاً توسط اسفندیاری (۱۳۷۶) و بینم (۱۳۷۹) مورد استفاده قرار گرفته است. اسفندیاری پایایی بازآزمایی این پرسشنامه را برای آزادگذاری ۰/۶۹، برای استبدادی ۰/۷۷ و اقتدار منطقی ۰/۷۳ گزارش کرده است.

۳. پرسشنامه ارزش‌های اخلاقی: این پرسشنامه توسط هایت و گراهام (۲۰۰۷) ساخته و اعتباریابی شده است. دارای ۳۲ سؤال می‌باشد و از دو بخش تشکیل شده است که عبارات بخش اول (از عبارت ۱ تا ۱۶ یک مقیاس ۶ درجه‌ای لیکرت از اصلاً مهم نیست تا خیلی مهم است را شامل می‌شود و سؤال ۶ این بخش در جمع نمرات محاسبه نمی‌شود. بخش دوم از عبارت ۱۷ تا ۳۲ به صورت مقیاس ۶ درجه‌ای لیکرت از به شدت مخالفم تا به شدت موافقم را در بر می‌گیرد. در این بخش نیز سؤال ۲۲ در جمع نمرات محاسبه نمی‌شود. هایت و گرام آلفای کرونباخ کل مقیاس را ۰/۸۷ گزارش کردند.

۴. پرسش نامه احساس تنهایی: این پرسش نامه توسط اسمیت و سرمت^۱ در سال ۱۹۸۳ شناخته شده است. فرم کوتاه آن دارای ۲۰ سوال دو گزینه‌ای می‌باشد. نمره میانگین در بین دانشجویان در مقیاس کلی معمولاً بین ۵ و ۶ و نمرات بالاتر نشان دهنده احساس تنهایی بیشتر می‌باشد (برگر، ۱۹۹۳؛ به نقل از نوروزی، ۱۳۷۷). برای سنجش اعتبار باز آزمایی از روش باز آزمایی با فاصله زمانی ۴ هفته بر روی ۳۱ آزمودنی پسر و ۳۱ آزمودنی دختر استفاده شد که بدین طریق ضریب پایایی برابر ۰/۷۳ و ۰/۶۹ به ترتیب برای دختران و پسران می‌باشد (نوروزی، ۱۳۷۷). اعتبار درونی (همسانی درونی): ضریب آلفای

فرزندپروری ادراک شده در این تحقیق با توجه به ادبیات تحقیق، دارای ۳ بعد است که به همراه احساس تنهایی و ارزش های اخلاقی رابطه آن ها با اعتیاد به اینترنت مورد سنجش واقع شده است. یافته های توصیفی مقیاس های پژوهش در جدول ۱ آورده شده است.

کرونیخ برابر ۰/۹۴ برای پسران و ۰/۹۵ برای دختران می باشد.

یافته ها

شاخص آماری مقیاس	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
سبک استبدادی	۱۲۰	۲۵/۰۹	۵/۳۵
سبک مقتدرانه	۱۲۰	۲۸/۶۶	۴/۶۳
سبک آزادگذار	۱۲۰	۲۹/۴۴	۵/۱۸
احساس تنهایی	۱۲۰	۶/۷۷	۳/۵۵
ارزش های اخلاقی	۱۲۰	۹۴/۵۲	۱۴/۳۶
اعتیاد به اینترنت	۱۲۰	۶۳/۳۷	۹/۱۹

خطاها رد شود. برای چک کردن این فرض می توان از آماره دوربین واتسون استفاده کرد. برای تایید این فرض لازم است که مقدار این آماره در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار داشته باشد. در این پژوهش این آماره برابر با ۱/۸۶ شده است که حاکی از صادق بودن این پیش فرض می باشد. اولین آزمون تست مدل کلی می باشد. در واقع اگر حداقل یکی از متغیرهای پیش بین تحقیق روی متغیر ملاک تاثیر معنادار داشته باشد، مدل پژوهشگر تایید می گردد. فرض صفر و خلاف به صورت زیر می باشد:

$$\begin{cases} H_0: \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_5 = 0 \\ H_1: \beta_i \neq 0 \quad \forall \text{ one } i \text{ for } i = 1, 2, 3, 4, 5 \end{cases}$$

در بکارگیری روش آماری، ابتدا با استفاده از آزمون آماری کولموگروف اسمیرنوف نرمال بودن داده ها مورد آزمون و تایید قرار گرفت. یکی دیگر از مفروضات رگرسیون عدم وجود اثر هم خطی بین متغیرهای مستقل می باشد. شاخص های تحمل واریانس و تورم واریانس این فرضیات را چک می کنند. در پژوهش حاضر، تمامی اعداد نشان از عدم وجود اثر هم خطی شدید بین متغیرهای پیش بین بود. از دیگر مفروضات رگرسیون استقلال خطاها بود که باید فرض وجود همبستگی بین

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	R	R ²	R ² _{adj}	sig
رگرسیون	۱۰۸۰/۵۶	۵	۲۱۶/۱۱	۱۱/۵۵	۰/۶۲	۰/۳۸	۰/۳۵	۰/۰۰۱
باقیمانده	۲۱۳۳/۳۱	۱۱۴	۱۸/۷۱					
کل	۳۲۱۳/۸۷	۱۱۹						

عوامل می باشد. شاخص R^2_{adj} (ضریب تعیین تصحیح شده): این شاخص توانایی پیش بینی متغیر وابسته را توسط متغیرهای پیش بین در جامعه بررسی می کند در واقع با کمی تعدیل، نمونه را به تمام جامعه بسط می دهد. مقدار این ضریب در این پژوهش ۰/۳۵ شده است، به عبارت دیگر سبک های فرزندپروری و احساس تنهایی و ارزش های اخلاقی ۳۵ درصد توانایی پیش بینی اعتیاد به اینترنت را دارند. با توجه به معنادار بودن کل مدل اکنون باید بررسی کرد که کدام یکی از ضرایب صفر نیست و یا به عبارت دیگر کدام متغیر یا متغیرها تاثیر معنادار در مدل دارند. به این منظور از آزمون t استفاده می شود.

همان طور که در جدول مشاهده می شود مقدار sig کمتر از ۰/۰۵ شده است و نشان از معنی دار بودن مدل رگرسیون می باشد، یعنی حداقل یکی از متغیرهای پیش بین بر متغیر ملاک تاثیر معنادار دارد. شاخص R^2 (ضریب تعیین چندگانه): این شاخص مشخص می کند که چند درصد از تعیرات متغیر ملاک توسط متغیرهای پیش بین تبیین می شوند به عبارت دیگر متغیرهای پیش بین چند درصد توانایی برازش متغیر وابسته را دارند. در این پژوهش مقدار R^2 برابر ۰/۳۸ شده است به این معنا که عوامل سبک های فرزندپروری و احساس تنهایی و ارزش های اخلاقی ۳۸ درصد توانایی پیش بینی اعتیاد به اینترنت را دارند و ۶۲ درصد باقیمانده مربوط به سایر

جدول ۳. ضرایب استاندارد، غیراستاندارد و آماره تی متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون				
سطح معناداری	آماره t	ضرایب رگرسیون		متغیر پیش بین
		استاندارد نشده	استاندارد شده	
۰/۰۰۱	۸/۹۸		۴۶/۰۸	مقدار ثابت
۰/۰۰۱	۵/۴۶	۰/۴۴	۰/۵۰	سبک استبدادی
۰/۱۶	-۱/۴۱	-۰/۱۵	-۰/۱۸	سبک مقتدرانه
۰/۰۰۱	۴/۴۰	۰/۳۸	۰/۴۳	سبک آزادگذار
۰/۰۰۲	۳/۱۰	۰/۲۶	۰/۳۱	احساس تنهایی
۰/۰۰۲	-۳/۲۰	-۰/۲۹	-۰/۳۵	ارزش های اخلاقی

دنیا توامان و همگام با دنیای واقعی و شاید بیشتر به وجود آدمی و باورهایش تاثیر می گذارد. فضای مجازی مکانی است که فرد می تواند فعالیت های دنیای واقعی را وارد آن کند. از خصوصیات بارز این فضا بی زمانی و بی مکانی بودن آن است. از بین رفتن فاصله مکانی و افزایش بی سابقه توان انسان برای مبادله و مراوده با یکدیگر فرایند هویت یابی جمعی افراد را هم دگرگون ساخته است. حال با توجه به اینکه استفاده از اینترنت و شبکه های اجتماعی در کشور ما روز به روز به خصوص در بین نسل جوان و نوجوان رو به افزایش است و هنوز تحقیقی در این مورد در کشور ما صورت نگرفته و به تبع آن عوامل و ویژگی های خانوادگی و روانشناختی موثر در وابستگی به اینترنت و تاثیرات مثبت

همان طور که نتایج جدول نشان می دهد عوامل سبک استبدادی، سبک آزاد گذار و احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت در سطح ۵ درصد رابطه ی مثبت معنادار دارند و مثبت بودن این ضرایب در واقع نشان دهنده این است که با افزایش این عوامل، میزان اعتیاد به اینترنت افزایش می یابد. همچنین ارزش های اخلاقی با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معنادار دارد.

بحث و نتیجه گیری

فضای مجازی دنیای وسیع و پیچیده ای است که گروه ها و افراد مختلف با گرایش ها، باورها، اعتقادات و ویژگی های متفاوت و گوناگون دیگر در آن زندگی می کنند. واژه زندگی در این فضا به اشتباه به کار نرفته است، چرا که این

و بی‌هدف خواهند بود و معیاری بر رفتار آنها حاکم نخواهد بود. احساس مسئولیت نمی‌کنند، قادر به زندگی اجتماعی نیستند، نمی‌توانند با دیگران به سر ببرند و اغلب در زندگی با شکست مواجه می‌شوند (دوموف و همکاران، ۲۰۱۷). در نتیجه کودکان والدین سهل‌گیر نسبت به کودکان والدین مقتدر منطقی سازگاری روانشناختی کمتری نشان می‌دهند و در نتیجه درجه بالایی از سوء مصرف دارو، اعتیاد به اینترنت و خلافهای رفتاری در مدرسه نشان می‌دهند.

به علاوه به قضاوت ارزشیابانه حساس بسیاری از دختران از خودشان می‌توان اشاره کرد. برگر (۱۹۹۳) معتقد است که افراد با احساس تنهایی بالا در سنجش خود و دیگران هنگام رویارویی بین فردی، خیلی سفت و سخت عمل می‌کنند. در واقع این افراد که بسیار جزئی قضاوت می‌کنند حاضرند ثابت کنند که دیگران آنها را دوست ندارند. وقتی آنها خودشان خود را قبول ندارند، چطور دیگران باید داشته باشند؟ این انتظارات منفی هم چنین ممکن است که آنها را به اینجا بکشاند که هر نشانه کوچکی را به عنوان طرد تفسیر کنند. این دیدگاه منفی درباره تعاملات اجتماعی می‌تواند توجیه‌کننده مشکل آن‌ها باشد. با توجه به این دیدگاه به آسانی میتوان دریافت که بسیاری از نوجوانان با احساس تنهایی بالا به دلیل نوعی نگاه منفی که در مورد افراد دیگران نسبت به خود دارند بیشتر از سایرین به استفاده از اینترنت بپردازند.

با توجه عوامل محیطی و عاطفی بر روی رفتارهای فردی و بین فردی بسیار تاثیر گذار است و امروزه از جمله عواملی هستند که برای پیش بینی رفتار انسان در موقعیت‌های مختلف به کار برده می‌شوند و از طرفی با توجه به اینکه استفاده از اینترنت در بین جوانان و نوجوانان سراسر جهان و از جمله ایران به سرعت رو به افزایش است، نتایج این پژوهش می‌تواند ما را در شناخت بیشتر عوامل خانوادگی و روانشناختی که باعث می‌شود تا نوجوانان به برقراری ارتباط در دنیایی مجازی اقدام کنند و آن را به طور جدی دنبال کنند، مشخص شد و شناخت این عوامل کمک خواهد کرد تا بتوانیم تاثیرات مثبت سایت‌های اجتماعی را در بین کاربران آن افزایش دهیم. هم چنین تلاش کنیم تا تاثیرات منفی آن را با حذف این عوامل کاهش دهیم چرا

و منفی آن مشخص نشده است تصمیم گرفته شد که این پژوهش به منظور بررسی رابطه سه سبک فرزندپروری بر اساس آزمون بامریند و نیز احساس تنهایی و ارزش‌های اخلاقی، با اعتیاد به اینترنت صورت گیرد.

نتایج حاصل نشان داد در سبک‌های فرزندپروری استبدادی و آزاد گذاری، اعتیاد به اینترنت افزایش می‌یابد. در تبیین این یافته می‌توان گفت در خانواده‌های استبدادی والدین سعی می‌کنند رفتار فرزندان خود را شکل داده کنترل و ارزیابی نمایند. آنها دوست دارند که فرزندانشان دستورات و اوامر آنها را بپذیرند و هر گاه رفتار فرزندان با آنچه که والدین صحیح می‌دانند در تضاد باشد، از روشهای تنبیهی و مجازات استفاده می‌کنند. این نوع والدین در کنش‌ها و روابط متقابل با فرزندان خود سرد و بیروح می‌باشند (چانگ، فلدمن و اسلی، ۲۰۱۷).

بنابراین می‌توان گفت نوجوانانی که در این خانواده‌ها پرورش یافته‌اند معمولاً مطیع و فرمانبردار هستند و در رفتار آن‌ها اکثراً پرخاشگری دیده می‌شود. این کودکان احساس ناامنی کرده و از خود استقلال ندارند و برای دیگران احترام قائل نیستند. همچنین از ثبات عاطفی کمتری برخوردار هستند این دسته از کودکان در ظاهر حالت تسلیم و اطاعت از خود نشان می‌دهند ولی در واقع دچار هیجان و اضطراب هستند. اغلب در مقابل دیگران حالت خصومت و دشمنی به خود می‌گیرند و در ارتباطات با دیگران در بیشتر مواقع دچار نزاع شده و بنابراین بیشتر مستعد جذب شدن به یک محیط مجازی برای فرار از اضطراب ناشی از عدم برقراری ارتباط صحیح در محیط واقعی می‌باشند.

در مقابل والدین آزاد گذار نیز از فرزندان خود انتظار چندانی ندارند و کودکان در بیان احساسات و رفتارهای تکانشی خود آزادی عمل دارند؛ چنین والدینی برای کنترل فرزندان خود به ندرت از تنبیه یا زور استفاده می‌کنند (لیندستروم و همکاران، ۲۰۱۸). زندگی اعضای این گونه خانواده‌ها با هرج و مرج و بی‌نظمی همراه است. در بسیاری از موارد زندگی با این وضع مشکل است و در نتیجه خانواده متزلزل می‌گردد. و آثار تزلزل در رفتار بچه‌ها نیز مشاهده می‌شود. افراد این خانواده‌ها بی‌بند و بار، لابلایی، سهل‌انگار

پرداخت و نشان داده که متغیرهای سطح خانواده یعنی سبک‌های فرزندپروری و سطح فردی یعنی احساس تنهایی و ارزش‌های اخلاقی با اعتیاد به اینترنت رابطه دارد. اما میزان واریانس تبیین شده ۳۸ درصد بود. این امر نشان می‌دهد که عوامل دیگری نیز در سطح مختلف مانند سطح فردی، کلاس درس و مدرسه بر این متغیر تأثیر می‌گذارند که لزوم شناسایی و بررسی آنها در پژوهش‌های آتی احساس می‌شود. همچنین نمونه مورد بررسی تحقیق حاضر دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر تهران بودند. بنابراین تعمیم یافته‌ها به دانش‌آموزان دوره‌ها یا شهرهای دیگر با محدودیت مواجه است و لازم است تحقیقات در زمینه تعمیم‌پذیری یافته‌ها تکرار گردد.

صیادی تورانلو، حسین و عزیزی، پدram. (۱۳۹۶). شناسایی و رتبه‌بندی ارزش‌های اخلاقی در حسابررسی از دیدگاه اسلام با رویکرد TOPSIS فازی. فصلنامه اخلاقی، ۷(۲)، ۱۷۹.

عبدی، هدی و درخشانی، سوران. (۱۳۹۵). رابطه الگوهای ارتباطی خانواده، اعتیاد به اینترنت و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اهواز. فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۷(۲).

کهرزائی، فرهاد، و ریگی کومه، بهزاد. (۱۳۹۵). رابطه عملکرد خانواده با خودتنظیمی تحصیلی در دانشجویان پرستاری. دو ماهنامه علمی پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۹(۳)، ۱۹۳-۱۸۶.

مرتضایی، نسترن و رحیمی نژاد، عباس. (۱۳۹۵). نقش سبک‌های هویت و احساس انسجام روانی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت. نشریه رویش روان‌شناسی، ۱۷، ۸۴-۷۱.

نوری، رضا و صادقیان، نعیمه. (۱۳۹۶). اعتیاد به اینترنت و ارتباط آن با اضطراب، استرس، افسردگی و بی‌خوابی در دانشجویان پرستاری و مامایی. فصلنامه پژوهش‌های سلامت محور، ۱۳(۱)، ۵۷-۵۱.

یعقوبی، حسن و مردانی، لطفه سادات. (۱۳۹۷). نقش واسطه‌ای احساس تنهایی در رابطه بین ابعاد ناپهنجار شخصیت با اعتیاد به اینترنت در کاربران شبکه‌های اجتماعی. مجله پژوهش سلامت، ۹(۳)، ۱۸۶-۱۷۷.

Buneviciene, I., & Bunevicius, A. (2021). Prevalence of internet addiction in healthcare professionals: Systematic review and meta-analysis. *International Journal of Social Psychiatry*, 67(5), 483-491.

Chang, D. F., Feldman, K., & Easley, H. (2017). "I'm learning not to tell you": Korean transracial

که این روزها استفاده بیش از حد از اینترنت و عوامل مرتبط با آن از جمله سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی باعث بروز مشکلات فراوانی از جمله ایجاد مشکل در روابط و والدین - فرزندان و هم‌چنین مشکلات درسی در بین دانش‌آموزان شده است، و هم‌چنین در صورت وجود تأثیرات منفی ویژگی‌ها و مشکلاتی را که باعث می‌شوند افرادی به میزان زیادی از این شبکه‌ها استفاده می‌کنند را پیش‌بینی کنیم و این افراد را مورد مراقبت و در صورت لزوم تحت درمان قرار دهیم.

پژوهش حاضر به بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری، احساس تنهایی و ارزش‌های اخلاقی با اعتیاد به اینترنت

منابع

پاکدامن، شهلا و محمدی فر، زهرا. (۱۳۹۵). رابطه ابعاد فرزندپروری ادراک شده با سبک‌های مقابله‌ای و مقایسه آن بین دختران نوجوان تیزهوش و عادی. نشریه توانمندسازی کودکان استثنایی، ۷(۲)، ۴۰-۳۰.

پروندی، علی، عارفی، مختار، و مرادی، اسما. (۱۳۹۵). نقش عملکرد خانواده و الگوهای ارتباطی زوجین در پیش‌بینی رضایت زناشویی. دو فصلنامه آسیب‌شناسی مشاوره و غنی‌سازی خانواده، ۲(۱)، ۷۰-۵۴.

تقی‌لو، صادقو (۱۳۹۶). مطالعه شیوه‌های فرزندپروری ادراک شده نوجوانان بر اساس جنسیت و سن آنان. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۵۱، ۴۵۹-۴۴۷.

راهدان، امید و متقی، شکوفه. (۱۳۹۷). بررسی وضعیت اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان و رابطه آن با مولفه‌های شخصیتی و اضطراب (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه یزد). نشریه پیشرفت‌های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، ۱(۴)، ۵۶-۴۸.

زارعی، حیدر علی و غیبی، اکرم. (۱۳۹۷). پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس هیجان‌خواهی و سبک‌های هویت در دانش‌آموزان. مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت، ۵(۳)، ۶۵-۵۳.

صالحی، مهرداد؛ نصوحیان، هاجر و رئیسی، نگار. (۱۳۹۵). مقایسه سبک‌های دلبستگی و شیوه‌های فرزندپروری ادراک شده در بیماران مبتلا به اختلال ملال جنسی و افراد سالم در شهر اصفهان. مجله تحقیقات علوم رفتاری، ۱۴(۲)، ۱۹۴-۱۸۹.

- Stress. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 217, 603-608.
- Xu, L. X., Wu, L. L., Geng, X. M., Wang, Z. L., Guo, X. Y., Song, K. R., ... & Potenza, M. N. (2021). A review of psychological interventions for internet addiction. *Psychiatry Research*, 302, 114016.
- Zhou, N., Cao, H., Li, X., Zhang, J., Yao, Y., Geng, X., . . . Fang, X. (2018). Internet addiction, problematic internet use, nonproblematic internet use among Chinese adolescents: Individual, parental, peer, and sociodemographic correlates. *Psychology of Addictive Behaviors*, 32(3), 365-372.
- adoptees' appraisals of parental racial socialization strategies and perceived effects. *Asian American Journal of Psychology*, 8(4), 308-322.
- Karki, K., Singh, D. R., Maharjan, D., KC, S., Shrestha, S., & Thapa, D. K. (2021). Internet addiction and sleep quality among adolescents in a peri-urban setting in Nepal: A cross-sectional school-based survey. *Plos one*, 16(2), e0246940.
- Lindstrom Johnson, S., Waasdorp, T. E., Gaias, L. M., & Bradshaw, C. P. (2018). Parental responses to bullying: Understanding the role of school policies and practices. *Journal of Educational Psychology*. Advance online publication.
- Mulyadi, S., Rahardjo, W., & Basuki, A. H. (2016). The Role of Parent-Child Relationship, Self-Esteem, Academic Self-Efficacy to Academic

